

Notat

Kirkeministeriet

Høringsnotat med Kirkeministeriets bemærkninger til høringssvarene

Den 10. juli 2020 blev lovforslag, høringsbrev og høringslisten offentliggjort på Høringsportalen og udsendt i høring direkte til folkekirkens biskopper, Danmarks Provsteforening, Den danske Præsteforening, Landsforeningen af Menighedsråd, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter, Det Teologiske Fakultet ved Københavns Universitet, De teologiske fagområder ved Aarhus Universitet, Menighedsfakultetet, Dansk Bibel-Institut, Erhvervsministeriet, Digitaliseringsstyrelsen, Datatilsynet og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Høringsfristen var den 13. august 2020 klokken 12.00.

Kirkeministeriet har modtaget 26 høringssvar.

De indkomne høringssvar er fordelt på følgende høringssparter:

Biskopper i folkekirken:

Biskoppen over København Stift, biskoppen over Helsingør Stift, biskoppen over Roskilde Stift, biskoppen over Lolland-Falsters Stift, biskoppen over Fyens Stift, biskoppen over Århus Stift, biskoppen over Aalborg Stift, biskoppen over Viborg Stift, biskoppen over Haderslev Stift og biskoppen over Ribe Stift.

Kirkelige interesseorganisationer:

Den danske Præsteforening, Provsteforeningen og Landsforeningen af Menighedsråd.

Uddannelsesinstitutioner og studenterorganisationer:

ARTS, Aarhus Universitet; Teologi, Københavns Universitet; Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter; Menighedsfakultetet; Dansk Bibel-Institut; og Det Teologiske Fagråd (teologistuderende på KU).

Offentlige myndigheder, statslige institutioner m.v.:

Datatilsynet, Digitaliseringsstyrelsen og Erhvervsministeriet.

Øvrige:

Danske Døves Landsforbund og tre private høringssvar.

1. Tilslutningen til lovforslaget

Der er bred tilslutning fra folkekirkens aktører. Samtlige biskopper, de tre kirkelige interesseorganisationer, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter samt en privatperson støtter op om lovforslaget.

Biskopperne tilkendegiver alle, at der er brug for initiativer, der modvirker præstemangel. Dette gøres med alt fra meget tydelige positive tilkendegivelser som, at "Det er med stor glæde at lovforslag om ansættelse af stillinger i Folkekirken endelig bliver fremsat. Tak for det. Det er der brug for i en tid med udpræget

præstemangel i flere stifter" (Biskoppen over Aalborg Stift) og *"Jeg vil indledningsvist starte med at takke for, at lovforslaget fremsættes. Der er hårdt brug for initiativer, der kan modvirke den store mangel på ansøgere til embederne som sognepræst i hele landet, herunder ikke mindst i Ribe Stift. Jeg ser dette forslag som et af gerne flere tiltag"* (Biskoppen over Ribe Stift) til bemærkninger som, at *"forslaget er udtryk for rettidig omhu"* (Biskoppen over Fyen Stift), og *"Jeg har som sådan ikke bemærkninger til lovforslaget, som er i overensstemmelse med arbejdet i Præstemangelsudvalget"* (Biskoppen over København Stift).

Biskoppen over Lolland-Falsters Stift beskriver situationen med præstemangel, således: *"At der i øjeblikket er cirka 100 vakante præstestillinger i folkekirken, begynder også at kunne mærkes i Lolland-Falsters Stift. Vi har igennem de sidste par år erfaret et faldende ansøgertal. I 2020 er der stillingsopslag, hvortil der kun har været to eller én enkelt ansøger. Således er det ikke et spørgsmål om at få kvalificerede kandidater at vælge imellem, men overhovedet at få én ansøger"*. Biskoppen over Lolland-Falsters Stift anfører desuden, at situationen er selvforstærkende, idet præstemanglen indebærer, at præster i nabosognene skal passe vakante embeder. Konsekvensen heraf er ekstra arbejdsopgaver for præster, der får sværere ved, eller ikke vil have mulighed for, at kunne passe arbejdsopgaverne i eget pastorat, hvilket hverken er befordrende for det gode arbejdsmiljø for præsterne eller folkekirkens liv og vækst.

Provsteforeningen tilkendegiver ligeledes, at *"de længe har fået tilbagemeldinger fra provster om et stigende antal ansøgere ved embedsledighed og om et øget behov for genopslag"*

Fælles for biskopper, de kirkelige organisationer, begge universiteter, Det Teologiske Fagråd, Dansk Bibel-Institut, Menighedsfakultetet og Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter er, at de på forskellig vis giver udtryk for:

- at hovedreglen for at kunne få embede som præst i folkekirken fortsat er og bør være en teologisk kandidateksamen fra et dansk universitet;
- at præstemangel bedst afhjælpes ved et forøget optag på de teologiske uddannelser på universiteterne;
- at der bør arbejdes målrettet med dimensioneringen inden for de teologiske uddannelser.

Uddannelsesinstitutionerne er mere forbeholdne i deres tilslutning til lovforslaget end de øvrige høringsparter. Det gælder særligt Københavns og Aarhus Universiteter. Begge universiteter giver udtryk for, at situationen omkring præstemangel er kompleks, og at en væsentlig faktor er geografiske udfordringer med at tiltrække højtuddannet arbejdskraft til visse egne af landet.

Teologi ved Københavns Universitet bemærker i den forbindelse, at lovforslaget *"ikke nødvendigvis afhjælper manglen på antallet af ansøgere til stillinger til enkelte provstier"*, og anfører, at der bør tænkes i incitamenter, der tiltrækker og fordeler højtuddannede mere bredt i landet, eventuelt med inspiration fra andre områder.

Begge universiteter opmærksom gør desuden på blandt andet forhold omkring optaget på teologistudiet og dimensioneringen, som universiteterne finder ville være en bedre løsning på en eventuel præstemangel.

Teologi ved Københavns Universitet nævner lovforslagets signalværdi og anfører: *"Lovforslaget signalerer, at de teologiske kompetencer gives sekundær rang over for andre kompetencer på trods af, at cand.theol. er, jf. ansættelseslovens § stk. 1, at betragte som de mest relevante ansøgere til præstestillinger"*.

Også Menighedsfakultetet, Dansk Bibel-Institut og Det Teologiske Fagråd samt to privatpersoner har forbehold over for lovforslaget, idet de blandt andet alle anfører, at man i stedet burde rette opmærksomheden mod andre tiltag, herunder at udvide adgangen til teologistudiet.

Kirkeministeriets vurdering

Det er på baggrund af høringssvarene ministeriets vurdering at lovforslaget har bred opbakning.

Ministeriet er enig i, at den teologiske kandidatgrad fastholdes som hovedvejen til præsteembedet, og at lovforslaget alene bør gælde, så længe der vurderes at være en generel risiko for, at ledige præstestillinger ellers ikke kan blive besat på grund af mangel på kvalificerede ansøgere.

Ministeriet deler endvidere vurderingen af, at lovforslaget skal ses som et element i en række initiativer, der alle har til formål at imødegå præstemanglen.

Høringssvarene giver derfor ikke anledning til væsentlige ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen.

2. Behov og produktion

De to universiteter stiller som de eneste høringsparter spørgsmål ved, om behovet for præster ikke kan dækkes af universiteternes produktion af teologiske kandidater.

ARTS ved Aarhus Universitet oplyser, at såfremt der kan gives et grundlag for en sikker prognose for efterspørgslen efter kandidater til præsteembeder i de kommende år, og at det viser et behov, som ikke kan dækkes af den eksisterende uddannelsesaktivitet, vil universitetet gå konstruktivt ind i en dialog om, hvordan man for en afgrænset periode kan afhjælpe problemet, indtil der er genoprettet balance. Teologi ved Københavns Universitet giver ligeledes udtryk for, at de gerne havde set en nøjere underbygning med data af vurderingen af, at der ikke er udsigt til at antallet af teologiske kandidater fra universiteterne er tilstrækkeligt til at dække behovet i forhold til ledige præsteembeder.

Begge universiteter henleder opmærksomheden på, at beskæftigelsessituationen er kompleks, og at den kalder på andre løsninger, end supplerende adgangsveje til at søge præstestillinger i folkekirken. ARTS ved Aarhus Universitet påpeger, *"at der aktuelt er en overgennemsnitlig ledighed blandt teologiske kandidater, samtidig med at, der fortsat er problemer med manglende kvalifice-*

rede ansøgere til præstestillinger i landdistrikter mv. uden for Århus og København. Det antyder, at problemet kan være mere komplekst, og rækker ud over det egentlige optag". Teologi ved Københavns Universitet finder, "at et øget antal nyuddannede kandidater – tillægsuddannelse eller ej – ikke nødvendigvis afhjælper manglen på antallet af ansøgere til stillinger til enkelte provstier", og anfører, at Kirkeministeriet og folkekirken i højere grad burde søge inspiration fra andre områders incitamentsstrukturer for at tiltrække og fordele højtuddannede bedre geografisk.

Begge universiteter gør opmærksom på, at de grundet dimensioneringen ikke selv kan øge optaget på hverken kandidat- eller bachelor-uddannelserne.

Teologi ved Københavns Universitet henleder desuden opmærksomheden på, at en "sær- og efteruddannelse langt hen ad vejen allerede eksisterer i praksis", idet de henviser til muligheden for, at kandidater med en anden uddannelse kan søge om optagelse på teologi, hvorefter de kan gives merit for tidligere uddannelse.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet har noteret sig, at de to universiteter som de eneste høringsparter stiller spørgsmål ved behovet for en supplerende adgangsvej til at søge præstestilling i folkekirken og hvorvidt behovet kan dækkes af universiteternes produktion.

Kirkeministeriet bemærker modsat, at alle landets biskopper og Provsteforeningen tilkendegiver, at de har stigende problemer med at få egnede kandidater. Kirkeministeriet bemærker endvidere, at spørgsmål om dimensionering af optaget på de videregående uddannelser ikke hører under Kirkeministeriets ressort.

Kirkeministeriet har foretaget en begrundet vurdering af udbud og efterspørgsel af kandidater til præstestillinger i folkekirken i de kommende år, idet det af en række årsager er vanskeligt at opstille præcise fremskrivninger og prognoser.

Kirkeministeriet bygger i første række sin vurdering af risikoen for præstemangel på de behovsrapport som Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter har udarbejdet i de senere år. Ministeriets vurderinger bygger desuden på ledighedstallene for teologer samt på oplysninger om genopslag og ansøgertal til præstestillinger m.v.

Kirkeministeriet deler universiteternes opfattelse af, at forholdene omkring præsters beskæftigelsessituation, er kompleks. Forslaget om en supplerende adgangsvej er således kun et blandt flere initiativer til at imødegå præstemangel.

Kirkeministeriet er bekendt med muligheden for, at kandidater med en anden uddannelse kan søge om optagelse på teologi og få merit for tidligere uddannelse og hilser denne mulighed velkommen. Det bemærkes, at den foreslåede supplerende adgangsvej også vil kunne benyttes af kandidater fra fagområder, hvor der næppe vil være mulighed for meritoverførsel i væsentligt omfang.

Høringssvarene giver derfor ikke anledning til væsentlige ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen som følge af disse forhold.

3. Tilrettelæggelse af efteruddannelsen

Begge universiteter er tilfredse med, at det foreslåede teologiske efteruddannelsesforløb forudsættes sammensat af eksisterende fag på de teologiske uddannelser.

Begge universiteter vurderer, at den fremlagte efteruddannelse vil kunne gennemføres via den såkaldte "tompladsordning", som giver universiteterne mulighed for at indskrive deltagere på enkeltfag eller afgrænsede dele af uddannelsen.

Universiteterne gør opmærksom på, at der, grundet de regler og restriktioner universiteterne er underlagt fra Uddannelses- og Forskningsministeriets side, er en række praktiske og administrative udfordringer i forbindelse med tilrettelæggelsen af den teologiske efteruddannelse efter tomladsordningen.

Teologi ved Københavns Universitet gør opmærksom på, at forslaget afhænger af, om der på de teologiske uddannelser vil være tomladser, der kan tilbydes ansøgere på efteruddannelsen. Man fremhæver i den forbindelse, at antallet af ledige studiepladser er minimalt og sandsynligvis vil falde de kommende år.

Begge universiteter understreger, at Kirkeministeriets godkendelse af en efteruddannelsesplan ikke er ensbetydende med, at de pågældende kan optages på universitetet via tomladsordningen.

ARTS ved Aarhus Universitet gør opmærksom på, at særligt Uddannelses- og Forskningsministeriets bekendtgørelse om deltidsuddannelse ved universiteterne (Deltidsbekendtgørelsen) er relevant for det fremlagte lovforslag. Man anfører således, at deltidsbekendtgørelsens bestemmelser f.eks. betyder, at *"Deltagere på tomladsordningen kan højst indskrives på enkeltfag eller afgrænsede dele af uddannelsen svarende til halvdelen af uddannelsens ECTS-point, heraf maksimalt 1 år tilrettelagt som heltidsuddannelse"*. Med det fremlagte lovforslag om, at efteruddannelsen skal være på 150 ECTS gennemført på 2,5 år (inklusive 30 ECTS propædeutisk), indebærer det derfor, at der i den godkendte uddannelsesplan på efteruddannelsen også skal indgå fag på kandidatniveau – både for at tilrettelægge en efteruddannelse på fuld tid og for at opnå 150 ECTS.

Teologi ved Københavns Universitet anbefaler på den baggrund en tydeliggørelse i lovforslaget af, hvordan der ansøges om tilladelse efter den nye bestemmelse, og hvem beslutter optagelse, samt evt. kriterier herfor.

ARTS ved Aarhus Universitet gør derudover opmærksom på, at ansøgere til enkeltfag generelt skal opfylde de samme adgangskrav som til de ordinære uddannelser på bachelor- og kandidatuddannelserne på teologistudiet, og fortsætter: *"Universitetet kan dispensere fra adgangskravene, hvis universitetet vurderer, at ansøgeren har de nødvendige faglige kvalifikationer, men kan ikke uddelegere denne kompetence til et udvalg under Kirkeministeriet"*.

Desuden gør ARTS ved Aarhus Universitet opmærksom på, at en række fag på bacheloruddannelsen i teologi har forudsætningskrav: *"For eksempel forudsætter undervisning og deltagelse i prøverne i Ny testamente, Dogmatik og Kirkehistorie, at enten græsk eller latin (evt. begge sprog) er bestået. Undervisning og prøvedeltagelse i Gammel Testamente forudsætter hebraisk. Iflg. universitetsloven er det studienævn for teologi, der har kompetencen til at dispensere for forudsætningskrav i studieordningen for ansøgere, der har søgt ind på et enkelt kursus via tompladsordningen. Denne kompetence kan ikke uddelegeres til et udvalg under kirkeministeriet eller til kirkeministeren".*

Begge universiteter vurderer dog, at en teologisk efteruddannelse vil være gennemførlig inden for de beskrevne rammer og stiller sig under disse forudsætninger til rådighed i forbindelse med det videre arbejde omkring den konkrete udarbejdelse af rammerne for den teologiske efteruddannelse samt den efterfølgende uddannelsesmæssige gennemførelse.

Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter udtrykker tilfredshed med, at efteruddannelsesforløbe sammensættes af fag, der udbydes af universiteternes teologistudier, men oplyser dog, at man også gerne bidrager til uddannelsen af de nye kandidater.

Også Dansk Bibel-Institut og Menighedsfakultetet gør opmærksom på, at man vil kunne byde ind i forhold til efteruddannelsen, og bemærker bl.a., at *"[v]i har også mulighed for at tilbyde visse af de fag, som skal til for at supplere en akademisk uddannelse. Vi kan endda gøre det billigere end på Åben uddannelse, og vi er i stand til udbyde netbaserede fag, sådan at man ikke er afhængig af, at skulle bo i københavnsområdet."*

Menighedsfakultetet gør tilsvarende opmærksom på, at: *"Vi mener, at andre aktører end de danske universiteter bør få mulighed for at bidrage med den nødvendige tillægsuddannelse på 2-3 år. Vi ser ingen grund til at give universiteterne monopol her, og vi vil gerne have mulighed for at udbyde kurser, der kan indgå i den individuelt tilrettelagte efteruddannelse."*

Kirkeministeriets vurdering

Det er Kirkeministeriets vurdering, at hovedvejen til at søge præstestilling i folkekirken fortsat bør være en dansk teologisk kandidatgrad. Det er desuden ministeriets vurdering, at et fortsat højt akademisk niveau bedst sikres ved som foreslået at stille betingelse om, at ansøgere til den supplerende adgangsvej har bestået en akademiske kandidatgrad, og at det teologiske efteruddannelsesforløb sammensættes af fag på universiteternes teologiske uddannelser. Kirkeministeriet noterer sig i den forbindelse, at Præstemangeludvalgets lagde vægt på at sikre et højt akademisk niveau blev som forudsætning for at virke som præst, herunder med henvisning til, at arbejdet som præst er kendetegnet ved at indebære en mangfoldighed af akademiske discipliner i arbejdet med kommunikation, kultur, værdier, etiske spørgsmål, filosofi, formidling, sprog, historie, litteratur og almen dannelse.

Kirkeministeriet tilslutter sig således universiteternes vurdering af, at det er allerede eksisterende ordninger, der skal benyttes. Det er således ikke forudsat, at der skal oprettes nye uddannelsesudbud eller enkeltfag.

I lyset af universiteternes bemærkninger præciseres det i bemærkningerne til lovforslaget, at der ikke med forslaget er tiltænkt oprettelse af nye uddannelsesudbud eller enkeltfag med henblik på alene at tilgodese personer, der ønsker at opnå adgang til at søge præstestillinger i henhold til den foreslåede bestemmelse, og at hverken indstilling eller forhåndstilsagn fra kirkeministeren om tilladelse til at søge præstestillinger i folkekirken giver retskrav på optagelse på de nævnte fag.

Det tydeliggøres endvidere i bemærkningerne til lovforslaget, at det teologiske efteruddannelsesforløb skal ske inden for rammerne af deltidsbekendtgørelsen (Bek. nr. 609 af 28/05/2019), samt at universiteterne har kompetencen til at træffe beslutning om optagelse, herunder om opfyldelse og/eller evt. dispensation fra adgangs- eller forudsætningskrav, ligesom der er universiteterne, der kan give merit for tidligere beståede fag og kurser.

En yderligere beskrivelse af ansøgningsproceduren vil blive fastlagt ved bekendtgørelse, som følge af Kirkeministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om det rådgivende udvalg.

4. Bemærkninger vedr. deltidsuddannelse og undervisningsform

Biskoppen over Københavns Stift bemærker, at *"Uddannelsen henvender sig til mennesker, der må formodes allerede at have forsørgeransvar, og derfor bør tilrettelæggelsen af kursets omfang (3-4 år) give mulighed for, at man kan varetage sit hidtidige arbejde ved siden af studiet"*.

Biskoppen over Ribe Stift forudsætter, at universiteterne må indstille sig på at tilrettelægge forløb, hvor man tilgodeser de rammer og vilkår som studerende på efteruddannelsen er underlagt. *"Det vil sige, at de bør tilbydes online undervisning, internater og særlig rådgivning, som imødekommer de behov, som de deltidsstuderende har"*.

Folkekirkens- Uddannelses- og Videnscenter bemærker, at pastoralseminariet kun er muligt at gennemføre som fuldtidsstudie.

I øvrigt foreslår Folkekirkens- Uddannelses- og Videnscenter: *"Det kunne overvejes at indføre et interval på universitetsdelen af uddannelsen på 1½-2½ års fuldtidsstudie afhængig af den studerendes uddannelsesmæssige forudsætninger"*.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet har noteret sig bemærkningerne vedr. muligheden for at tilrettelægge efteruddannelsen som deltidsstudie, såvel som online-undervisning mv., således at der tages højde for de studerendes livssituation.

Det er ministeriets vurdering, at efteruddannelsen kan tilrettelægges som deltidsstudie, således at der tages højde for de studerende livssituation. Universiteterne har inden for rammerne af gældende regler ligeledes mulighed for at udbyde hele eller dele af studiet som fjernundervisning.

Kirkeministeriet er dog enig i, at pastoralseminariet kun kan gennemføres som fuldtidsstudie.

Da der er tale om et individuelt tilrettelagt forløb, hvor der lægges vægt på den enkelte ansøgers kompetencer og kvalifikationer, er det ministeriets vurdering, at der herved er taget højde den studerendes uddannelsesmæssige forudsætninger.

Høringssvarene giver derfor ikke anledning til ændringer af lovforslaget inden fremsættelse.

5. Bemærkninger til fagligt indhold på efteruddannelsen

Alle tre uddannelsesinstitutioner samt tre af biskopperne har afgivet konkret høringssvar vedr. det faglige indhold på efteruddannelsen.

De tilslutter sig i overvejende grad forslaget om at efteruddannelsesforløbet som udgangspunkt skal bestå af teologiske kernefag som nytestamentlig græsk, eksegese, kirkehistorie, praktisk teologi, dogmatik og etik, alt efter ansøgerens forudgående kompetencer og kvalifikationer.

ARTS ved Aarhus Universitet bemærker, at undervisning og deltagelse i prøverne i Ny Testamente, dogmatik og kirkehistorie forudsætter, at enten græsk eller latin er bestået. Desuden gør universitetet opmærksom på, at det også er relevant at gøre opmærksom på faget religionsteologi.

Biskoppen over Københavns Stift bemærker, at han finder det af stor nødvendighed, at de studerende får et godt indblik i ny-testamentelig tidshistorie og teologihistorie og særdeles vigtigt, at der bliver givet mulighed for en grundig bibelkundskab, og i et begrænset omfang kendskab til græsk og hebraisk.

Biskoppen over Roskilde Stift foreslår, at man genovervejer nødvendigheden af ny-testamentelig græsk og Biskoppen over Fyens Stift foreslår, at et alternativ til at gøre græsk obligatorisk kunne være en forlængelse af efteruddannelsen med ½ år.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet noterer sig, at græsk er forudsætning for optag på væsentlige dele af de teologiske fag, som i dag udbydes ved universiteterne. Græsk er derfor i praksis en forudsætning for, at det teologiske efteruddannelsesforløb vil kunne gennemføres uden at skulle udbyde og finansiere uddannelsesforløb med fag, som ikke i forvejen udbydes ved universiteterne.

Da det teologiske efteruddannelsesforløb skal tilrettelægges under hensyn til den enkelte ansøgers forudgående kompetencer og kvalifikationer, og desuden skal sammensættes af de på tidspunktet tilgængelige kurser, vil efteruddannelsesforløbene blive individuelt sammensat.

Høringssvarene giver derfor ikke anledning til væsentlige ændringer af lovforslaget inden fremsættelse.

6. Finansiering af efteruddannelsen

Præsteforeningen, biskoppen over Ribe Stift og biskoppen over Viborg Stift, Dansk Bibel-Institut og Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter udtrykker betænkelighed ved, at der er tale om egenfinansiering af efteruddannelsen i form af deltagergebyr på undervisningen, idet de frygter, at det vil begrænse antallet, der ønsker at gennemføre efteruddannelsen og dermed den positive effekt af lovforslaget.

Præsteforeningen efterlyser i den forbindelse, at man overvejer muligheden for en evt. delvis medfinansiering fra anden side.

For så vidt angår omfanget af egenfinansieringen bemærker Dansk Bibelinstitut: *"På den måde bliver uddannelsen relativ dyr for den enkelte, men stort set udgiftsfri for staten og skatteyderne".*

Teologi ved Københavns Universitet bemærker vedr. samme: *"For indeværende vil de økonomiske udgifter for den enkelte studerende således beløbe sig til et sted mellem 40.000 og 75.000 kr. for et afsluttet teologisk efteruddannelsesforløb".*

Kirkeministeriets vurdering

Det er Kirkeministeriets vurdering, at egenfinansiering af efteruddannelsen er i overensstemmelse med de principper, der gælder for alle andre, som ønsker at gøre brug af universiteternes enkeltfag, Åbent Universitet og lignende.

Kirkeministeriet noterer sig endvidere, at et enigt Præstemangeludvalg i sin betænkning anførte, at *"Udvalget finder at udgifter forbundet med efteruddannelsen skal afholdes af de pågældende ansøgere".*

Kirkeministeriet noterer sig endelig, at der vil være en vis statslig medfinansiering i form af universiteternes modtagelse af deltidsstakst på 15.200 kr. pr. års-studerende på deltidsuddannelse.

Dette vil blive præciseret i lovforslaget.

7. Revisionsbestemmelsen

Der er bred tilslutning til, at lovforslaget er midlertidigt med et forventet udløb efter en nærmere fastsat periode.

En stor del af høringssvarene indeholder en opfordring til at præcisere revisionsbestemmelsen, således at den bliver med en egentlig solnedgangsklausul, der sikrer, at lovforslaget bortfalder efter 10 år.

Biskoppen over Haderslev Stift bemærker f.eks.: *"at det er vigtigt, at der indføres en "solnedgangsklausul" i lovforslaget, således at [§ 1 a] automatisk bortfalder" efter 10 år"*

Biskoppen over Fyens Stift bemærker, at *"Denne midlertidighed kunne for mig at se indebære en evaluering af [§ 1 a] og evt. ophævelse heraf forinden de 10 år, – forudsat at præstemangelen er afhjulpet og optaget af studerende på de teologiske uddannelser på Københavns og Aarhus Universitet er øget"*.

Andre, herunder blandt andet Præsteforeningen, Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter og Det Teologiske Fagråd, foreslår, at evaluering allerede finder sted efter 5-6 år.

Kirkeministeriets vurdering

Det er Kirkeministeriets vurdering, at Præstemangeludvalget forslag om en revisionsbestemmelse efter 10 år er passende, herunder både i lyset af de gennemførte prognoser og fremskrivninger for præstemanglen og i lyset af det relativt omfattende efteruddannelsesforløb med som udgangspunkt 150 ECTS-point samt gennemførelse af den forberedende uddannelse ved pastoralseminariet. Den supplerende adgangsvej vil således i sagens natur først få effekt på præstemanglen efter en periode.

Kirkeministeriet bemærker desuden, at der med den nuværende formulering ikke er noget til hinder for at gennemføre en vurdering af den generelle risiko for fortsat præstemangel inden 2030/2031.

Det er omvendt ministeriets vurdering, at automatisk bortfald af lovforslaget efter en bestemt periode ikke er hensigtsmæssigt, såfremt der fortsat måtte være behov for en supplerende adgangsvej til præstestillinger efter 2030/2031.

Høringssvarene giver derfor ikke anledning til ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen på dette emne.

8. Bemærkning til § 2 (eksisterende bestemmelse)

Der gives i høringssvarene generelt udtryk for tilfredshed med at § 2 fastholdes.

Der gives i varierende grad udtryk for et ønske om transparens og standardisering i anvendelsen af § 2, herunder lempelser i ansøgningskravene. Biskoppen over Viborg Stift foreslår f.eks. nærmere, *"at man indfører bemærkninger om, at den nuværende udvidelse af § 2 kan være med helt op til ca. 20 personer om året over en 4 årig periode, og at det herefter vurderes, om der stadigvæk er behov for denne udvidelse eller om virkningen af [§ 1 a] er slået igennem"*.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet har noteret sig ønskerne vedrørende § 2, men da lovforslaget ikke tilsigter, at der skal ske ændringer ift. ansættelseslovens § 2, behandles bemærkningerne ikke nærmere i dette notat.

Ministeriet har dog vurderet, at der for en kortere årrække, indtil den nye ordning har fået effekt, kan være behov for en begrænset udvidelse af antallet af tilladelser efter § 2.

Lovforslaget justeres herefter inden fremsættelsen.

9. Øvrige synspunkter

Foruden de ovenfor behandlede hovedtemaer er der enkelte synspunkter, som kommer til udtryk i et mindre antal høringssvar. Disse behandles nedenfor.

9.1 Bemærkninger om udenlandske teologers mulighed for at få ansættelse i folkekirken:

Biskoppen over Lolland-Falster Stift bemærker, at det i forbindelse med lovforslaget vil være relevant at forbedre udenlandske teologers muligheder for at få ansættelse i den danske folkekirke. Dansk Bibel-Institut og Menighedsfakultet ønsker konkret mulighed for at en bestemt norsk master i teologi kan give adgang til at søge præstestillinger i folkekirken.

Dansk Bibel-Institut og Menighedsfakultet gør opmærksom på, at den eneste farbare vej for deres studerende – blandt andet grundet dimensioneringspolitikken – kan være afslutning med en udenlandsk teologisk kandidatgrad, der efterfølgende kræver ækvivalering med deraf følgende eventuelle krav om ekstra fag.

Kirkeministeriets vurdering

Det følger af ansættelseslovens § 1, stk. 1, nr. 1, at den teologiske kandidatgrad skal være fra et dansk universitet. Der er tidligere truffet afgørelse om, at stillingen som præst er undtaget fra EU-bestemmelsen om arbejdskraftens frie bevægelighed. Det betyder, at ansøgere med en udenlandsk kandidatgrad skal ækvivaleres til en teologisk kandidatgrad fra et dansk universitet.

Akkreditering af uddannelsesinstitutioner ligger uden for Kirkeministeriets ressort. Det er universiteternes afgørelse, i hvilket omfang de studerende fra Dansk Bibel-Institut og Menighedsfakultet kan optages på kandidatdelen, ligesom det er universiteterne, der træffer afgørelse om, hvad der kræves for at en udenlandsk teologisk kandidatgrad kan ækvivaleres til en dansk.

Ministeriet har med lovforslaget ikke intention om at ændre på dette. Dog skal opmærksomheden henledes på, at udenlandske teologer vil kunne vælge, om de ønsker en ækvivalering af deres udenlandske uddannelse eller at følge et individuelt fastsat efteruddannelsesforløb efter den nye bestemmelse.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen.

9.2. Opfordring til øvrige indsatser

Flere af høringssvarene giver udtryk for, at lovforslaget ikke kan stå alene, og at der også er behov for andre initiativer, medens andre igen bemærker, at man hellere så helt andre initiativer end lovforslaget iværksat.

Præsteforeningen opfordrer blandt andet konkret til, at der arbejdes med fastholdelse og rekruttering og seniorpolitik.

Også Landsforeningen af Menighedsråd gør opmærksom på konkrete indsatser og peger blandt andet på tre ansøgninger¹ om midler fra folkekirkens fællesfonds omprioriteringspulje, der kan bidrage til at afhjælpe præstemangel, hvis de iværksættes.

Det Teologiske Fagråd finder det afgørende, at der i højere grad rettes fokus mod de teologistuderende for at skabe en bæredygtig fødekæde af kandidater til præstestillinger i folkekirken, fremfor at etablere et særskilt efteruddannelsesforløb.

Dansk Bibel-Institut peger på, at man i lovforslaget burde have indregnet Menighedsfakultetets og Dansk Bibel-Instituts bacheloruddannelser i lovforslaget, samt at man burde overveje at lade en kandidatuddannelse i diakoni og relevante mellemlange professionsuddannelser være adgangsgivende til efteruddannelsen, og at man i det hele taget i højere grad burde tage kirkeligt engagement i betragtning.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet er enig i, at lovforslaget om en supplerende adgangsvej til at søge præstestillinger i folkekirken kun er et element i en række øvrige initiativer, der alle bidrager til at imødegå præstemanglen på forskellig vis.

Blandt øvrige elementer indgår både en tættere dialog mellem folkekirkens interessenter og universiteterne, herunder om tidlig kontakt til de teologistuderende, arbejdsmiljø og lønpolitiske tiltag muligheder for seniorordninger mhp. fastholdelse.

For så vidt angår Menighedsfakultetets ønske om, at man i højere grad burde tage relevante mellemlange professionsuddannelser og kirkeligt engagement i betragtning, bemærkes det at den eksisterende mulighed i § 2 i lov om ansættelse i stillinger i folkekirken m.v. fastholdes. Denne bestemmelse giver mulighed for, at en biskop kan indstille en ikke-teolog – uanset uddannelsesbaggrund – til at søge præstestilling i folkekirken, hvis den pågældende har udvist helt særlige egenskaber, der har betydning for arbejdet som præst.

Høringssvaret giver på denne baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen på disse områder.

¹ Synliggørelse af folkekirken som arbejdsplads for teologer, Landsforeningen af Menighedsråd i samarbejde med Den danske Præsteforening

9.3 Mulighed for tegnsprogstolk til den teologiske efteruddannelse

Danske Døves Landsforbund ønsker en afklaring af, hvordan og hvem der sikrer, at kvalificerede døve ansøgere kan få tegnsprogstolk til det teologiske efteruddannelsesforløb, og hvem der skal afholde udgifterne til tegnsprogstolkning i forbindelse med efteruddannelsen.

Kirkeministeriets vurdering

Det er Kirkeministeriet vurdering, at spørgsmålet om mulighed for tegnsprogstolk til den teologiske efteruddannelse, skal behandles efter samme regler som øvrige fag på tompladsordningen, og at det dermed henhører under lovgivning på et andet ressortområde.

Høringssvaret giver på denne baggrund ikke anledning til ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen på dette punkt.

9.4. Invitation af Det Teologiske Fagråd til at indgå i Kontaktforum

Det Teologiske Fagråd foreslår i deres høringssvar, at de inviteres til at indgå i Kontaktforum.

Kirkeministeriets vurdering

Kirkeministeriet har noteret sig Det Teologiske Fagråds ønske. Da Kontaktforum alene er beskrevet i Præstemangeludvalgets betænkning, men ikke indgår som en del af lovforslaget, behandles det ikke yderligere her.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i lovforslaget inden fremsættelsen på dette punkt.

10. Bemærkninger fra øvrige myndigheder

Datatilsynet har ingen bemærkninger.

Erhvervsministeriet, Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering vurderer, at forslaget ikke er erhvervsrettet og derfor ikke skal forelægges Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering, jf. Vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger. De har på den baggrund ingen bemærkninger til lovforslaget.

Digitaliseringsstyrelsen har i forhold til vurdering af offentlige implementeringskonsekvenser noteret sig Kirkeministeriets vurdering af, at lovforslaget ikke har væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige. I forhold til principper for digitaliseringsklar lovgivning bemærker styrelsen, at det ikke fremgår, om Kirkeministeriet har foretaget en vurdering af, hvorvidt lovforslaget følger principperne for digitaliseringsklar lovgivning.

Kirkeministeriets vurdering

Bemærkningerne til lovforslaget vil blive tilpasset inden fremsættelsen i nødvendigt omgang.